

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/93/78/95

50 ROCZNICA ZAKOŃCZENIA II WOJNY ŚWIATOWEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wkrótce będziemy obchodzić 50 rocznicę zakończenia II wojny światowej w Europie. Uroczystości z tej okazji odbędą się w dniach od 6 do 9 maja w Londynie, Paryżu, Berlinie i Moskwie. Najważniejsza część obchodów - z udziałem przywódców "wielkiej czwórki" - przebiegać będzie 8 maja w Berlinie.

W związku z decyzją władz Niemiec o zaproszeniu na berlińskie obchody tylko przywódców państw "wielkiej czwórki" pojawiły się różne kontrowersje. Przedstawiciele naszych władz uznali, że na uroczystości te powinien zostać zaproszony także prezydent Lech Wałęsa. Liczne zastrzeżenia budzi także udział przywódców państw zachodnich w obchodach moskiewskich ze względu na trwającą wojnę w Czeczenii.

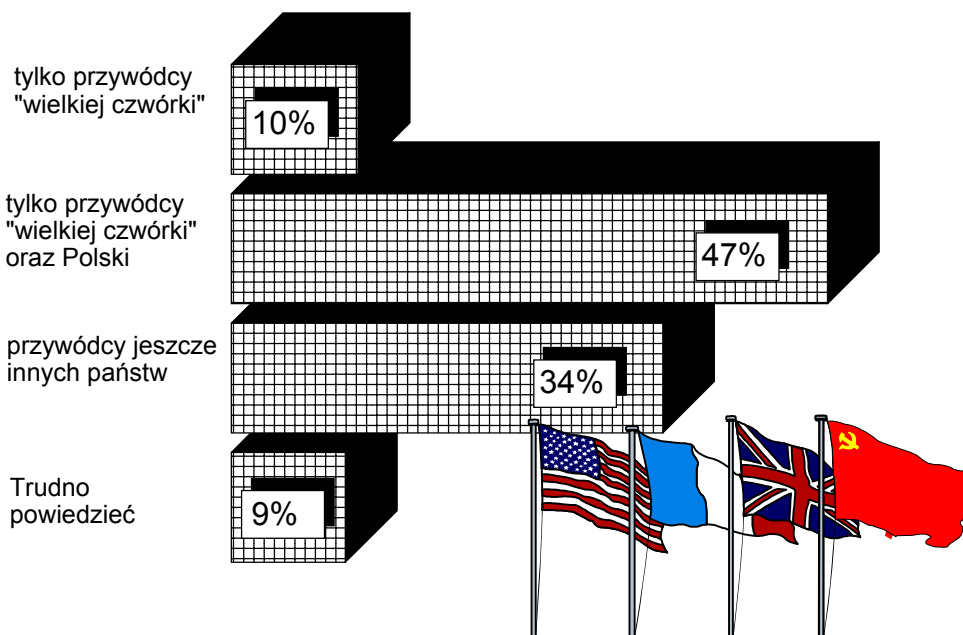
Na przełomie marca i kwietnia¹ zapytaliśmy ankietowanych, kto ich zdaniem powinien wziąć udział w uroczystościach z okazji 50 rocznicy zakończenia II wojny światowej oraz jaką wagę przywiązują oni do obecności na nich przedstawicieli naszego kraju.

Tylko co dziesiąty badany uważa, że w obchodach 50 rocznicy zakończenia wojny - organizowanych w Londynie, Paryżu, Berlinie i Moskwie - powinni uczestniczyć jedynie przywódcy państw "wielkiej czwórki" (rys. 1). Prawie połowa respondentów za słuszną uważa natomiast formułę: "wielka czwórka" plus Polska. Jedna trzecia ankietowanych postulowałaby natomiast dołączenie do "wielkiej czwórki" i Polski reprezentantów jeszcze innych państw. Najczęściej wskazywano na konieczność zaproszenia przedstawicieli wszystkich krajów biorących udział w II wojnie światowej, niezależnie od tego, po której stronie walczyły. W dalszej kolejności natomiast postulowano udział przedstawicieli państw zaatakowanych, okupowanych, pokrzywdzonych przez Niemcy hitlerowskie (w tym także Izraela jako reprezentanta wszystkich Żydów), a nieco rzadziej wskazywano na wszystkie państwa koalicji antyhitlerowskiej.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (59), 30 marca - 3 kwietnia '95, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1145).

RYS. 1. W TYM ROKU PRZYPADA 50 ROCZNICA ZAKOŃCZENIA II WOJNY ŚWIATOWEJ. OBCHODY Z UDZIAŁEM PRZYWÓDCÓW "WIELKIEJ CZWÓRKI" - USA, WIELKIEJ BRYTANII, FRANCJI I ROSJI - ODBĘDĄ SIĘ OD 6 DO 9 MAJA W LONDYNIE, PARYŻU, BERLINIE I MOSKWIE.
JAK PAN(I) SĄDZI, PRZYWÓDCY JAKICH PAŃSTW POWINNI WZIĄĆ UDZIAŁ WE WSZYSTKICH CZĘŚCIACH OBCHODÓW?

W całości obchodów powinni uczestniczyć:

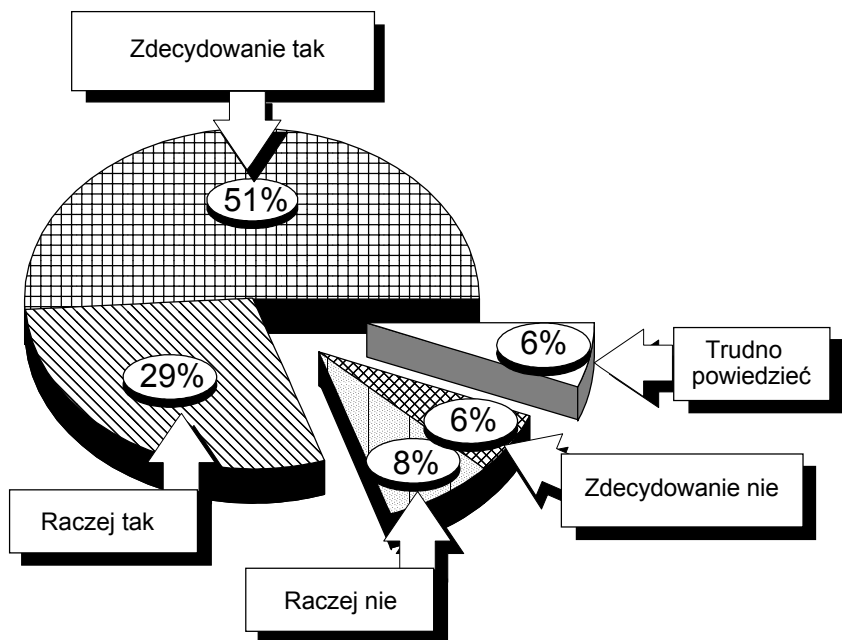

Rząd Niemiec zaprosił do Berlina na 8 maja - 50 rocznicę podpisania kapitulacji Niemiec hitlerowskich - jedynie przywódców Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Rosji i Francji. Zdecydowana większość badanych jest zdania, że w berlińskich obchodach powinien uczestniczyć także prezydent Polski (rys. 2).

Za udziałem Lecha Wałęsy w berlińskich uroczystościach opowiadają się najczęściej badani najmłodsi, którzy nie ukończyli jeszcze 35 lat (86%). Przeciwnego zdania są przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem (25%) i ankietowani identyfikujący się z lewicą (24%)².

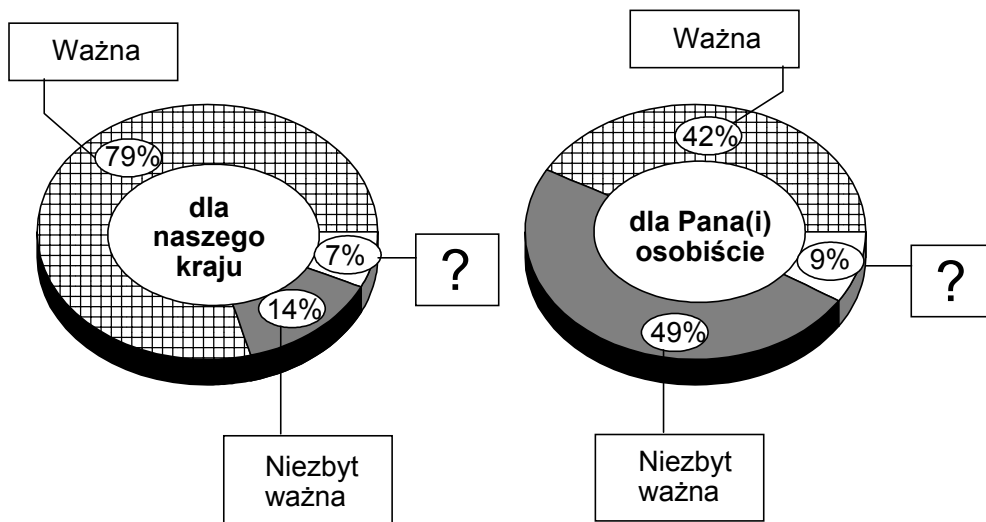
² Por. tabele aneksowe.

RYS. 2. W OBCHODACH 50 ROCZNICY ZAKOŃCZENIA II WOJNY ŚWIATOWEJ UCZESTNICZYĆ MAJĄ JEDYNI PRZYWÓDCY "WIELKIEJ CZWÓRKI" - USA, WIELKIEJ BRYTANII, FRANCJI I ROSJI. RZĄD NIEMIEC NIE CHCE, ABY ZOSTAŁ NA NIE ZAPROSZONY PREZYDENT POLSKI. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE PREZYDENT POLSKI POWINIEN UCZESTNICZYĆ W TYCH OBCHODACH?

Zdaniem większości ankietowanych, obecność prezydenta Lecha Wałęsy w Berlinie byłaby ważna dla naszego kraju, mniej ważna zaś dla nich osobiście.

RYS. 3. CZY OBECNOŚĆ PREZYDENTA POLSKI W BERLINIE BYŁABY:

Zdecydowana większość respondentów, którzy uważają, że prezydent powinien uczestniczyć w berlińskich uroczystościach, stwierdza jednocześnie, że jest to ważne dla naszego kraju (91%). Połowa z nich uważa natomiast, że jest to ważne dla nich osobiście (51%).

Ponad połowa (52%) ankietowanych, według których kwestia obecności Lecha Wałęsy na uroczystościach w Berlinie jest ważna dla naszego kraju, deklaruje jednocześnie, że ma to także znaczenie dla nich samych.

Na opinie badanych w tej kwestii wpływają reprezentowane przez nich opcje polityczne. Osoby deklarujące poglądy prawicowe przywiązują większą wagę do obecności prezydenta Polski w Berlinie niż badani identyfikujący się z lewą stroną sceny politycznej. Z analiz wynika także, iż badani, którzy pozytywnie oceniają wykonywanie przez prezydenta Lecha Wałęsę swoich obowiązków, częściej niż mający przeciwne zdanie w tej kwestii uważają, że powinien on wziąć udział w berlińskich obchodach oraz że jest to sprawa ważna zarówno dla kraju, jak i dla nich samych. Wydaje się więc, że na postrzeganie udziału Lecha Wałęsy w tych obchodach w znacznej mierze wpływa stosunek badanych do jego osoby, a nie tylko do kwestii uczestnictwa przedstawicieli naszego kraju w tych uroczystościach.

Można także zaobserwować ciekawe zróżnicowanie opinii o wadze obecności prezydenta Polski na berlińskich obchodach ze względu na wiek ankietowanych. Badaną zbiorowość podzielono na 5 grup według wieku (tab. 1 i 2). Są to osoby mające obecnie:

- ◆ 18 - 50 lat (pokolenia urodzone po II wojnie),
- ◆ 51 - 56 lat (osoby urodzone w trakcie wojny, będące w momencie jej zakończenia małymi dziećmi),
- ◆ 57 - 60 lat (ankietowani którzy urodzili się przed wojną, ale w momencie jej zakończenia mieli najwyżej 10 lat),
- ◆ 61 - 67 lat (badani, którzy w momencie zakończenia wojny byli nastolatkami),
- ◆ 68 lat i więcej (osoby pełnoletnie w momencie zakończenia wojny).

Tabela 1

w procentach

Czy obecność prezydenta Polski w Berlinie byłaby dla naszego kraju :	Wiek respondentów:				
	18-50 lat	51-56	57-60	61-67	68 lat i więcej
- ważna	81	78	82	79	68
- niezbyt ważna	13	12	14	13	18
Trudno powiedzieć	6	10	4	8	15

Tabela 2

w procentach

Czy obecność prezydenta Polski w Berlinie byłaby dla Pana(i) osobiście :	Wiek respondentów:				
	18-50 lat	51-56	57-60	61-67	68 lat i więcej
- ważna	40	45	47	55	37
- niezbyt ważna	52	47	43	36	45
Trudno powiedzieć	8	8	10	9	18

Łatwo zauważyć, że w przypadku ocen znaczenia dla naszego kraju ewentualnego udziału prezydenta w tych obchodach z ogółu badanych wyróżniają się ci, którzy mają obecnie co najmniej 68 lat (tab. 1). W momencie zakończenia II wojny światowej byli oni pełnoletni, a więc potencjalnie najbardziej w nią fizycznie lub emocjonalnie zaangażowani. Badani ci najrzadziej przykładają dużą wagę do obecności Lecha Wałęsy w Berlinie, choć ponad dwie trzecie z nich przyznaje, że jest to sprawa istotna dla naszego kraju. Natomiast jeśli chodzi o przydawanie tej sprawie osobistego znaczenia, to widać większe zróżnicowanie opinii. Do obecności prezydenta Polski w Berlinie największą osobistą wagę przykładają głównie osoby, które obecnie mają od 61 do 67 lat, a więc zapewne były świadome wojny i okupacji i pamiętają dobrze jej zakończenie. Najmniejsze znaczenie ma obecność Lecha Wałęsy na berlińskich uroczystościach dla osób urodzonych po wojnie (tab. 2).

Obecność prezydenta Lecha Wałęsy na berlińskich obchodach 50 rocznicy zakończenia II wojny światowej postulują najczęściej badani najmłodszy. Osoby, które w momencie zakończenia wojny były dorosłe, rzadziej niż pozostali wskazują na wagę jego udziału w tych uroczystościach. Na opinie respondentów w tej kwestii wpływ mają także poglądy polityczne, w tym ocena działalności obecnego prezydenta. Zwolennikami obecności Lecha Wałęsy w Berlinie są osoby o poglądach prawicowych oraz dobrze oceniające jego pracę. Najwięcej przeciwników jest natomiast wśród lewicy i badanych wystawiających prezydentowi negatywną ocenę.

Wydaje się, że - w opinii ankietowanych - ewentualna obecność Lecha Wałęsy na obchodach w Berlinie miałyby przede wszystkim charakter prestiżowy. Oznacza to, że postrzegana jest raczej przez pryzmat obecnego miejsca Polski w Europie i na świecie niż przez nasz wkład w II wojnę światową.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. W tym roku przypada 50 rocznica zakończenia II wojny światowej. W obchodach tej rocznicy w Berlinie uczestniczyć mają jedynie przywódcy "wielkiej czwórki" - USA, Wielkiej Brytanii, Francji i Rosji. Rząd Niemiec nie chce, aby został na nie zaproszony prezydent Polski. Czy uważa Pan(i), że prezydent Polski powinien uczestniczyć w tych obchodach?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	80	14	6	1145
Płeć				
Meżczyźni	81	14	6	541
Kobiety	79	15	6	604
Wiek				
do 24 lat	86	9	6	162
25-34	86	9	4	216
35-44	76	20	4	264
45-54	74	19	6	163
55-64	77	15	8	178
65 lat i więcej	78	13	9	161
Miejsce zamieszkania				
Wieś	83	10	7	431
Miasto do 20 tys.	70	18	12	128
od 21 do 100 tys.	87	10	3	234
101-500 tys.	72	21	7	211
501 tys.i więcej mieszk.	78	21	1	142
Region				
Północny	76	21	3	115
Zachodni	79	13	9	133
Środkowo-zachodni	77	17	6	168
Środkowy	81	14	5	207
Wschodni	83	12	5	138
Południowo-wschodni	90	6	4	180
Południowo-zachodni	71	19	10	203
Wykształcenie				
Podstawowe	78	12	10	398
Zasadnicze zawodowe	82	13	5	297
Średnie	82	15	3	351
Wyższe	71	25	3	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	80	18	2	77
Prac.umysł.niż.szczebła	80	17	3	114
Pracownicy fiz.-umysł.	83	17	0	57
Robotnicy wykwalifikowani	89	10	1	144
Robotnicy niewykwalifik.	81	8	10	56
Rolnicy	79	11	10	74
Prywatni przedsiębiorcy	79	17	4	34
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	76	16	8	369
Uczniowie i studenci	79	12	9	58
Bezrobotni	81	12	7	86
Gospodynie domowe i inni	75	16	9	76
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	78	21	1	123
Sektor państwowy	85	11	4	161
Sektor prywatny	84	13	3	163
Spółdzielczość	76	22	2	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	76	15	9	255
125 - 199	86	9	4	208
200 - 274	86	9	5	274
275 - 324	76	20	4	162
325 i powyżej	71	22	7	195
Ocena własnych war. mater.				
Złe	79	14	7	441
Średnie	81	14	5	505
Dobre	77	17	6	198
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	89	9	1	87
Raz w tygodniu	80	13	7	658
Kilka razy w roku	76	18	6	296
W ogóle nie uczestniczy	79	17	5	102
Poglądy polityczne				
Lewica	73	24	3	234
Centrum	83	13	4	371
Prawica	79	16	5	253
Trudno powiedzieć	81	6	13	286

Tabela 2. Czy obecność prezydenta Polski w Berlinie byłaby:
1 - ważna dla Pana(i) osobiście; 2 - niezbyt ważna (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	49	9	1145
Płeć				
Mężczyźni	44	49	7	541
Kobiety	40	49	11	604
Wiek				
do 24 lat	39	54	7	162
25-34	40	51	9	216
35-44	42	50	8	264
45-54	38	57	6	163
55-64	50	40	10	178
65 lat i więcej	44	41	15	161
Miejsce zamieszkania				
Wieś	45	44	11	431
Miasto do 20 tys.	35	59	6	128
od 21 do 100 tys.	44	50	7	234
101-500 tys.	35	57	8	211
501 tys. i więcej mieszk.	47	40	13	142
Region				
Północny	47	48	5	115
Zachodni	43	50	7	133
Środkowozachodni	39	51	10	168
Środkowy	44	40	16	207
Wschodni	48	44	9	138
Południowo-wschodni	50	45	5	180
Południowo-zachodni	29	63	8	203
Wykształcenie				
Podstawowe	42	45	13	398
Zasadnicze zawodowe	43	50	7	297
Średnie	41	51	8	351
Wyższe	41	53	6	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	36	58	6	77
Prac. umysł. niż. szczebla	40	54	6	114
Pracownicy fiz. - umysł.	28	61	11	57
Robotnicy wykwalifikowani	40	55	5	144
Robotnicy niewykwalifik.	32	57	11	56
Rolnicy	41	41	18	74
Prywatni przedsiębiorcy	47	30	23	34
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	45	45	10	369
Uczniowie i studenci	41	58	1	58
Bezrobotni	49	42	9	86
Gospodynie domowe i inni	51	43	6	76
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	37	52	11	123
Sektor państwowy	38	57	6	161
Sektor prywatny	40	54	6	163
Spółdzielczość	30	64	6	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	41	48	11	255
125 - 199	42	47	11	208
200 - 274	43	47	10	274
275 - 324	40	52	8	162
325 i powyżej	42	52	6	195
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	50	10	441
Średnie	42	49	9	505
Dobre	48	46	6	198
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	42	4	87
Raz w tygodniu	44	47	10	658
Kilka razy w roku	40	53	8	296
W ogóle nie uczestniczy	28	59	13	102
Poglądy polityczne				
Lewica	33	61	6	234
Centrum	47	47	6	371
Prawica	52	40	7	253
Trudno powiedzieć	34	49	17	286

Tabela 3. Czy obecność prezydenta Polski w Berlinie byłaby:
1 - ważna dla naszego kraju; 2 - niezbyt ważna dla
naszego kraju

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	79	14	8	1145
Płeć				
Mężczyźni	79	14	6	541
Kobiety	79	13	9	604
Wiek				
do 24 lat	82	11	7	162
25-34	84	9	6	216
35-44	79	16	5	264
45-54	75	15	9	163
55-64	80	13	7	178
65 lat i więcej	71	16	13	161
Miejsce zamieszkania				
Wieś	79	9	11	431
Miasto do 20 tys.	77	18	6	128
od 21 do 100 tys.	86	9	5	234
101-500 tys.	73	21	7	211
501 tys. i więcej mieszk.	78	20	2	142
Region				
Północny	73	20	7	115
Zachodni	79	12	9	133
Środkowo-zachodni	76	18	7	168
Środkowy	81	14	5	207
Wschodni	87	6	8	138
Południowo-wschodni	84	6	10	180
Południowo-zachodni	73	18	8	203
Wykształcenie				
Podstawowe	77	11	12	398
Zasadnicze zawodowe	83	11	6	297
Średnie	80	16	4	351
Wyższe	72	23	5	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	18	4	77
Prac. umysł. niż. szczebla	79	16	5	114
Pracownicy fiz. - umysł.	80	18	2	57
Robotnicy wykwalifikowani	82	13	4	144
Robotnicy niewykwalifik.	83	11	6	56
Rolnicy	77	7	16	74
Prywatni przedsiębiorcy	82	17	2	34
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	75	15	10	369
Uczniowie i studenci	86	9	5	58
Bezrobotni	81	13	6	86
Gospodynie domowe i inni	85	5	10	76
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	78	18	4	123
Sektor państwowy	82	11	8	161
Sektor prywatny	80	18	2	163
Spółdzielczość	79	15	6	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	78	13	9	255
125 - 199	80	9	11	208
200 - 274	83	8	9	274
275 - 324	80	16	3	162
325 i powyżej	71	24	5	195
Ocena własnych war. mater.				
Złe	80	12	8	441
Średnie	78	14	8	505
Dobre	80	14	6	198
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	85	9	6	87
Raz w tygodniu	80	12	8	658
Kilka razy w roku	75	17	8	296
W ogóle nie uczestniczy	77	18	5	102
Poglądy polityczne				
Lewica	72	21	6	234
Centrum	83	11	6	371
Prawica	82	15	5	253
Trudno powiedzieć	77	8	15	286